

Nr 51

Skatteutskottets betänkande i anledning av motion om översyn av tullbestämmelser och skatteregler för kungahusets medlemmar.

Motionen

I motionen 1973:888 av herr Bergqvist m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en översyn av tullbestämmelser och skatteregler för kungahusets medlemmar.

Gällande bestämmelser

Kungahusets medlemmar har sedan länge varit befriade från skatt på av staten anvisat anslag och på inkomst av kapital samt på förmögenhet. Sålunda är medlem av kungahuset enligt 54 § kommunalskattelagen och 7 § förordningen om statlig inkomstskatt befriad från skattskyldighet för anslag, som anvisats av staten, och för inkomst av kapital. I rättspraxis har medlem av kungahuset också befriats från skyldighet att erlægga kupongskatt, eftersom nämnda skatt är avsedd att ersätta den statliga inkomstskatten. Vidare är medlem av kungahuset jämlikt 6 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt frikallad från utgörande av skatt för förmögenhet.

Fram till år 1959 har kungahusets medlemmar erlagt arvsskatt i vanlig ordning. Att så skett torde äga visst samband med arvsskattens tidigare karaktär av stämpelavgift. Dödsbon efter medlemmar av kungahuset var emellertid uttryckligen undantagna från den år 1947 införda kvarlåtenskapsskatten. När sistnämnda skatt år 1958 avskaffades och inarbetades i arvsskatten, bibehölls den förut tillämpade ordningen på det sättet, att arvs- och gåvoskatteskalen av år 1941 skulle tillämpas på egendom, som medlem av kungahuset förvärvat genom arv, testamente eller gåva från annan medlem därav. Bestämmelserna härom är intagna i punkt 2 av övergångsbestämmelserna till förordningen (1970:174) om ändring i förordningen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Enligt 2 § förordningen om automobilskatt är bil, som ägs av medlem av kungahuset, undantagen från skatteplikt, och enligt 6 § förordningen om omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall äger medlem av kungahuset, efter ansökan, rätt till restitution av erlagd omsättningsskatt.

Slutligen kan nämnas att enligt 8 § tulltaxeförordningen åtnjuts tullfrihet för varor, som inkommer för kungahusets medlemmars räkning.

De europeiska kungahusens skatte- och tullförmåner framgår av nedanstående tabell. Med x anges att skatt eller tull inte erläggs och med – anges att sådan skatt inte utgår i vederbörande land.

Land	Ink. skatt	Förm. skatt	Arvs- skatt	Bil- skatt	Bensin- skatt	Mervärde- skatt	Tull
Belgien	1			1		x	x
Danmark	x	x		x	x	x	
Nederländerna	1	1	x ²	1			
Norge	x	x	x	x	x	3	x
Storbritannien	x ⁴	—	x ⁴				
Sverige	x	x	5	x		3	x

¹ Skattebefrielse åtnjutes endast för anslag från staten och för egendom som används för fullgörande av kungahusets officiella uppgifter.

² Endast regenten och tronföljaren åtnjuter skattebefrielse.

³ Skattebefrielse åtnjutes endast vid import.

⁴ I princip åtnjuter endast regenten skattebefrielse.

⁵ Skatt erläggs efter en lindrigare skatteskala än för övriga skattskyldiga.

Frågans tidigare behandling

Frågan om upphävande av kungahusets skatteförmåner aktualiserades bl. a. i motioner vid 1961 års riksdag. Bevillningsutskottet avstyrkte bifall till motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande 1961:12. Utskottet ansåg det inte ändamålsenligt att föreskriva skattskyldighet för det statliga anslag, som tillerkänns medlem av kungahuset, eftersom beslutet måste kombineras med en mot skatten svarande uppräknig av anslaget. Beträffande skattefrihet för inkomst av kapital och för förmögenhet uttalade utskottet, att denna fråga borde ses mot bakgrund av att vissa grundlagsstadgade inskränkningar gäller i fråga om möjligheterna för kungahusets medlemmar till förvärvsarbete. Enligt utskottets mening förelåg inte tillräckliga skäl att ändra denna av ålder bestående skattefrihet.

Kapitalskatteberedningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1971:46) Teknisk översyn av kapitalbeskattningen inte föreslagit några ändringar i fråga om förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen av kungahusets medlemmar. En ledamot av kapitalskatteberedningen, riksdagsmannen Stig Alemyr, uttalar emellertid i en till beredningens betänkande fogad reservation, att kungahusets medlemmar bör erlägga kapitalskatt och skatt på avkastning av kapital enligt samma regler som gäller för andra medborgare.

År 1971 behandlade riksdagen en motion om utredning av kungahusets beskattningsförhållanden. Skatteutskottet erinrade i sitt av riksdagen godkända betänkande 1971:44 om att grundlagberedningen enligt sina direktiv hade att överväga statschefens ställning i en modern parlamentarisk demokrati. Innan slutlig ställning tagits härtill ansåg utskottet inte att det fanns anledning att ta upp frågan om kungahusets beskattning till prövning, varför utskottet avstyrkte bifall till motionen.

Frågan om ändrade skatte- och tullbestämmelser för kungahusets medlemmar har varken behandlats i grundlagberedningens betänkande med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning (SOU 1971:15 och 16) eller i prop. 1973:90 med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m. m. och inte heller i konstitutionsutskottets betänkande 1973:26 med anledning av nämnda proposition.

Utskottet

Enligt gällande bestämmelser är medlem av kungahuset vid inkomstbeskattningen befriad från skattskyldighet för anslag, som anvisats av staten, och för inkomst av kapital. Kungahusets medlemmar är dessutom frikallade från skyldighet att erlägga förmögenhetsskatt, kupongskatt, bilskatt och tull, medan arvsskatt erläggs efter en lindrigare skatteskala än för övriga skattskyldiga.

Utredningsyrkandet i motionen 1973:888 syftar till sådana ändringar av skatte- och tullbestämmelserna att medlemmarna av kungahuset blir jämställda med övriga medborgare.

I och för sig kan invändningar riktas mot att kungahusets medlemmar inte är skyldiga att erlägga skatt och tull i samma utsträckning som andra medborgare. Å andra sidan har skatte- och tullfriheten sin motsvarighet i andra europeiska länder med monarkistiskt styrelseskick. Av den tidigare redogörelsen framgår att skatte- och tullförmånerna varierar i de olika länderna. Vad angår frågan om beskattning av det anslag från staten, som tillerkänns medlem av kungahuset, vill utskottet erinra om att anslaget beräknas med utgångspunkt från att det inte är föremål för beskattning.

Frågan om kapitalbeskattningen av kungahusets medlemmar har behandlats i kapitalskatteberedningens slutbetänkande (SOU 1971:46) Teknisk översyn av kapitalbeskattningen, som efter remissbehandling är under övervägande i finansdepartementet. Utskottet förutsätter att frågan om kungahusets skatte- och tullförmåner kommer att prövas i detta sammanhang.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet utredningsyrkandet i motionen 1973:888.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:888.

Stockholm den 7 december 1973

På skatteutskottets vägnar
ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Engkvist* (s), fru Nettelbrandt* (fp), herrar Kristenson (s), Josefson (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå* (fp), Carlstein* (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Stadling* (s), Westberg i Hofors* (s), Olof Johansson i Stockholm (c) och Söderström (m).

* Fj närvarande vid betänkandets justering.

